

הסוד שמעבר לקיר

שם התלמידה: תהל אסתר חזן

מורה מלווה: המורה ירדנה נעור

שם בית הספר: אולפנת צביה רננה ירושלים

תאריך הגשה: יג' אדר ב' תשפ"ב

16/03/2022

זה היה עוד יום בהיר ואביבי. לאחר ימות החורף הקרים רציתי לצאת קצת ולטייל בשדה שלנו. השדה הוא המקום האהוב עליי ביותר. הכול שם כל כך קסום, פירות וירקות מכל הצבעים והסוגים, ובסופו?, הדבר הכי טוב- אגם שקט, פסטורלי, ומרגיע. כשאני רוצה להירגע לעיתים- אני יושב על שפת האגם ומתבונן בשלל הדגים שבתוכו.

אבל הפעם... חיכתה לי הפתעה! כשהגעתי לשדה אנשים רבים היו שם. הם היו זרים ולא הכרתי אף אחד מהם. כבר מראש השנה הכל היה שונה. אבא עבד פחות ובילה איתנו זמן רב יותר. עכשיו תמיהתי גברה עוד יותר. "מה הם עושים בשדה שלנו" חשבתי לעצמי. "אבא" שאלתי "מיהם כל האנשים שנמצאים בשדה שלנו? ומדוע הם קוטפים מהפירות ששייכים לנו?" ואבא ענה: "מתוקי, עכשיו שנת שמיטה ולכן הכול 'הפקר' וכולם יכולים, ברשות כמובן, לקטוף מהשדה שלנו" הוא חייך חיוך מסתורי שלא הבנתי את פשרו. לא תפסתי את העניין, וגם לא היה לי זמן לשאול את אבי בגלל שאימי קראה לי לאכול.

לאחר מספר ימים ישבתי על מיטתי וקראתי את הספר האהוב עלי. הכול קרה כל כך מהר- הקיר הסתובב לצידו השני ואני מצאתי את עצמי בתוך יער מלא בעצים עבותים וצפופים. "וואו" חשבתי "מהו המקום הזה?" התחלתי ללכת תוך שאני מפזר עלים כ'סימני דרך'. צעדתי בהמון שבילים ולא ידעתי להיכן אגיע. לפתע ראיתי בית ישן ורעוע מעץ. היה נראה כאילו אף אחד לא נכנס לבית מזה שנים. הקירות התפוררו והתקלפו, והבית היה נראה מטלנפול. החלטתי להיכנס. הדלת חרקה. נרתעתי מעט והיססתי, אך בסוף אזרתי אומץ ונכנסתי אל תוך הבית. היה שם חדר אחד ויחיד ובתוכו שולחן ריבועי. על השולחן נחה מפה ישנה ומקומטת. החזקתי את המפה בזהירות רבה. חששתי שהיא תיקרע. עיינתי מעט במפה, אולם לא הצלחתי להבין את הכתוב בה. היה בשרטוט המון שבילים, קווים, ועיגול אחד גדול. בתוך העיגול היו מצוירים שיחים. "מעניין מה זה?" הרהרתי בליבי, אך פתאום נזכרתי שכבר מאוחר ואני צריך לשוב לביתי. חזרתי בעקבות העלים עד שראיתי את הדלת שממנה נכנסתי ליער. פתחתי אותה קמעה ולפתע מצאתי את עצמי שוב על המיטה עם הספר. החלטתי שכבר מחר אחקור את התעלומה הזאת.

בבוקרו של יום המחרת, קמתי ראשון מרוב התרגשות וחיכיתי בקוצר רוח לסיום הלימודים כדי לבדוק את המפה ולתהות על קנקנה. כשהגעתי לביתי, ישבתי על המיטה, נשענתי לאחור ו...בום! שוב נכנסתי לתוך היער. ישבתי בצילו של עץ אחד וניסיתי לפענח את המפה. כך ישבתי לפחות שעה, עד שהבנתי. "זהו זה" קראתי. הלכתי בשבילים ודרכים, ולבסוף הגעתי לשדה מלא בכל טוב הארץ. תפוחים, תפוזים, עגבניות וחסה. מה לא היה שם. ברם השדה היה ריק מאדם. הסתכלתי אנה ואנה ולא מצאתי אף אחד. לאחר רגע של מחשבה- התחלתי לחפש. "חייב להיות פה מישהו" אמרתי בליבי. תרתי וסרקתי את השטח ולאחר כמה דקות ראיתי אבא וילד- בערך בגילי, יושבים על סלע ולומדים מתוך ספר. נגשתי אליהם.

"שלום לכם" אמרתי.

והם שאלו -"מאין באת?"

"זה סיפור ארוך" עניתי.

"ספר לנו" הפציר בי הילד. סיפרתי להם את הסיפור. "אהה ושכחתי להציג לכם את שמי.

קוראים לי שמואל."

"גם אנחנו" אמר האב. "שמי הוא דוד ושם בני הוא חיים. "רוצה להצטרף אלינו ללימוד?"

חיים שאל אותי.

"בשמחה" השבתי "על מה אתם לומדים?" "אנו לומדים על שמיטה." והתחלנו ללמוד.

"אז...נתחיל מההתחלה" פתח דוד. "מהי בדיוק שנת השמיטה? ומדוע התורה מצווה אותנו על כך? שנת השמיטה היא שנה שבה אנו מפקירים את השדות ונותנים לאדמה לנוח. זמנה הוא פעם בכל שבע שנים והיא מתקיימת רק בארץ ישראל. התורה מצווה אותנו: "וְשֵׁשׁ שָׁנִים, תִּזְרַע אֶת-אֲרָצְךָ; וְאָסַפְתָּ, אֶת-תְּבוּאָתָהּ. וְהִשְׁבִּיעַת תַּשְׁמֵטָנָה וְנִטְשָׁתָה". יש מספר סיבות לשנת השמיטה וביניהן:

לתמוך בחלוקת התוצרת לכל אדם עני או עשיר בצורה שווה, כמו כן כדי לדעת שהארץ שייכת לה' ולא לאחר; ולבחון את אמונתנו- האם אנו משביתים את האדמה כפי רצון ה'. יתר על כן כדי לתת לאדמה לנוח ולהאמין בבורא עולם שנח ביום השביעי. ישנן עוד סיבות כמובן, אך אולי אספר לכם זאת בהזדמנות אחרת."

"עכשיו אני מתחיל להבין" אמרתי "אוי! איך הזמן עבר מהר! אני חייב לחזור לביתי ואיני יודע את הדרך..." "בוא ואראה לך" אמר דוד. נכנסנו לבקתת עץ קטנה ודוד הביל אתנו למרתף קטן ובו ריח של טחב. "אל דאגה" שח לנו דוד "אנו בעוד רגע מגיעים." נעצרנו מול דלת. "היכנס לתוך הדלת!" נכנסתי. הכל היה שחור ובין רגע ישבתי חזרה במיטתי.

הביקור הבא היה בשבוע שלאחר מכן. זו הייתה שעת צהרים. הפעם- הגעתי היישר לשדה של דוד. פסעתי לכיוון הבקתה, נקשתי וחיכיתי לתגובה. הדלת נפתחה על ידי חיים. "תרצה ללמוד איתנו על השמיטה?" הוא ניחש "כן" הנהנתי "בוא איתי". עברנו דרך הסלון. אש בערה באח והיה חם ונעים. הלכנו דרך מסדרון קצר, והגענו לחדר שבו ישב דוד ולמד. "שוב שלום" -אמר דוד. -"הבנתי מבני שרוצה אתה ללמוד את הלכות השמיטה". "אכן כן" השבתי לו. "אגיד לאשתי שתאפה לנו עוגה עם משקה חם." -"תודה רבה" עניתי בביישנות. הוא הלך, וחזר כעבור דקות אחדות. "בינתיים נתחיל" הוא אמר "היום נלמד אילו מלאכות אסור ומותר לעשות בשמיטה. נאמר בתורה: "וּבִשְׁנֵי הַשָּׁבִיעִת... שְׂדֵךְ לֹא תִזְרַע, וְכַרְמֶךָ לֹא תִזְמַר. אֶת סְפִיחַ קִצְרֶךָ לֹא תִקְצֹר, וְאֶת-עֲנָבֵי נְזִירְךָ לֹא תִבְצֹר" כלומר, ארבעת המלאכות האסורות מהתורה הן זריעה, זמירה, קצירה, ובצירה. ישנן מלאכות האסורות מדרבנן". אשתו של דוד הביאה את הכיבוד, הוא הודה לה והמשיך: "מה ההבדל ביניהן? ישנן מלאכות שנועדו להשביח את הקרקע וישנן שנועדו למנוע נזק מהעצים או הקרקע. מלאכות שנאסרו מהתורה-

אסורות בכל מצב, מלאכות שנאסרו מדרבנן- מותרות אם הן מזיקות את העץ מנזק משמעותי. המלאכות המותרות בשמיטה הן: גיזום- רק אם ניכר שאינו עושה זאת לתועלת העץ. חרישה- אם לצורך בניה, הנחת צנרת, סלילת כבישים ועוד, מותר. קציר ואסיף- אם עושים זאת בכמת קטנה, מותר." "היה מחכים" אמרתי "בהחלט" הסכים איתי חיים "אני חייב לחזור הביתה" חייכתי. המארחים ליוו אותי. לפני שנכנסתי לדלת אמרתי לדוד: "מסור לאשתך שהעוגות שהיא מכינה- נפלאות" "אמסור" אמר דוד "להתראות!"

ביום שישי לא הספקתי לחזור אל דוד וחיים, ובשבת- מנוחה. ביום ראשון בשעה חמש אחר הצהריים, רציתי לבקרם. ישבתי על מיטתי ונשענתי, אך לתדהמתי לא נחתי בשדה של דוד, אלא במקום שונה לחלוטין- בשוק. השוק היה הומה אדם ומכל מקום נשמעו קריאות: "עגבניות בשלושה שקלים לקילו!" "אבטיחים מתוקים וטעימים!!!" "רק היום! רק היום!" ותוך כל המהומה הזו, עמדתי אני, חסר אונים ולא ידעתי לאן לפנות. ולפתע, את מי אני רואה למול עיני המשתאות? את דוד וחיים אוחזים סלים בידיהם ועושים קניות. רצתי אליהם ודוד שאל אותי: "מה אתה עושה פה?" עניתי לו: " חפצתי ללמוד איתכם על השמיטה, ודלת הסתרים הובילה אותי לכאן" "אפשר שנשב על ספסל בפניה ונלמד בצוותא" אמר דוד, וחיים הסכים. ישבנו על ספסל והתחלנו ללמוד. "אז... היום נלמד על סוגי היבול בשנת השמיטה. ישנם כמה סוגי גידול יבול. אסביר על כל אחד מהם:

האחד- יבול חו"ל. יבול זה גדל בחו"ל, ושם לא חלה מצוות השמיטה. לאחר מכן מביאים יבול זה לארץ ופה אפשר למוכרו.

השני- יבול שיטית. יבול זה גדל בארץ ישראל בשנה הקודמת לשנת השמיטה, ולפיכך אפשר להשתמש בו כל צורך.

השלישי- יבול נוכרי. יבול זה גדל בארץ ישראל, אבל גוי מגדל אותו ולא יהודי, ובקרקע שאינה שייכת ליהודים, ולכן מותר להשתמש בו לכל מטרה.

הרביעי- היתר מכירה. יבול זה גדל בארץ ישראל בשנה השביעית. בעל השדה מוכר את הקרקע לגוי לשנת השמיטה. מטרתו של היתר זה הוא להתיר מלאכות חקלאיות בשנת השמיטה.

החמישי- מצע מנותק. שיטה זו היא לגדל צמחים במנותק מקרקע כדור הארץ והשמיים. על פי ההלכה, גידולים במצע מנותק, אינם כפופים למצוות התלויות בארץ, ולכן אין לה שום איסורים או הגבלות.

השישי- יבול מצרים. ירקות אלו גדלו ביישובים בדרום הערבה, שאינם נחשבים לחלק מארץ ישראל המקראית ולאור זאת גם בהם לא מתקיימת קדושת שביעית.

השביעי- אוצר בית דין. אוצר בית דין בימינו הוא הסדר להעברת פירות שביעית מהחקלאים אל הצרכנים. לפי ההלכה, פירות הגדלים בשנה השביעית הם הפקר ואסור לסחור בהם. אולם, כיוון שרוב הפרות גדלים במטעים רחוקים ממקום מגוריהם של הצרכנים, פותחה מערכת המעבירה את הפירות אל הצרכנים תוך כדי גביית הוצאות הטיפול בלבד. אסור גם לזרוק את הקליפות של פירות שרגילים לאכול את קליפתם, אלא לפח שמיטה' עד שירקבו. על יבול זה חלה קדושת שביעית."

"היה מעניין ולמדתי המון" אמרתי "מקווה שגם תישם זאת לחיים" השיב לי דוד וקרץ בעיניו "בעצם... אתה יכול ליישם זאת כעת" קרא חיים. "איך?" שאלתי "רוצה לבוא איתנו לקניות לקנות פירות וירקות?" "בוודאי!" עניתי, והתחלנו בעבודה. "אנחנו קונים רק יבול של קדושת שביעית, מה שאומר שכל שלט שעליו כתוב "אוצר בית דין" אותו אנו יכולים לקנות" הסביר דוד. "נתחיל" השבתי. התפצלנו. חיים ואני הלכנו לצידו של השוק וחיים לצידו השני. הוא נתן לנו רשימה של פירות וירקות שאנו צריכים לקנות. הפריט הראשון היה שישה מלפפונים. "הנה" אמר לי חיים "זה כאן". לקחנו שישה מלפפונים, שילמנו, והמשכנו. "מה הפריט הבא?" שאל חיים "ארבעה תפוחים" עניתי. ופתאום שמענו "קילו תפוחים בעשרה שקלים!" הלכנו לדוכן שממנו באה הקריאה ולקחנו תפוחים לתוך השקית. "רגע, רגע" אמרתי לחיים "אבא שלך אמר לנו לקנות רק אוצר בית דין ופה על השלט כתוב היתר מכירה" "כל הכבוד ששמת לב" פרגן לי חיים. "בוא נמצא דוכן אחר עם פירות אוצר בית דין". קנינו עוד מגוון גדול של ירקות ופירות, ולאחר שעתיים סיימנו את הקניות. "סיימתם?" שאל אותנו דוד "כן" ענה לו חיים. "ואיך אני חוזר מפה?" "בוא לביתנו ומשם תחזור. זה מרחק הליכה לא גדול. חמש-עשר דקות" התחלנו ללכת. דיברנו על הא ועל דא, ובאמצע הדרך אמרתי לחיים: "אתה יודע? כשאמרת לי אוצר בית דין חשבתי 'אוצר, אוצר'... כבר תכננתי את ההרפתקה שלנו איך אנו הולכים ביערות, וחוצים אוקיינוסים סוערים". חיים צחק- "גם אני חשבתי כך" אמר. הגענו לביתם של דוד וחיים. "אנו ממהרים לתפילת ערבית. אתה יודע את הדרך, נכון?" שאל דוד "כן" עניתי, וחזרתי לביתי. השבועיים שלאחר מכן היו עמוסים. היה לי יום הולדת שתיים עשרה, והתקיים אצלינו פרויקט כיתתי. היו לי כל כך הרבה מטלות, עד שכמעט טבעתי בים של מטלות. "לא ביקרתי את דוד וחיים המון זמן. אלך לבקרם" חשבתי לעצמי. כהרגלי בקודש נשענתי על הקיר, ובניגוד לביקור הקודם, הפעם- נחתי בשדה.

ברם כשנכנסתי לשדה, כמו בביתי היו שם המון אנשים שקטפו מהתבואה. ולפתע מתוך שיחי השדה התחיל לרוץ אחרי אדם שאינני מכיר "בוא לפה! אתה לא תגנוב מהשדה ללא רשות!!" לאחר כמה רגעי בלבול- התעשתי והתחלתי לרוץ. רצתי כאחוז טירוף ואפילו לא שמתי לב להיכן. אחרי כמה דקות לא שמעתי שום קול מאחורי. "כנראה שהתייאש וחזר" חשבתי לעצמי. פעימות ליבי היו חזקות. זה היה ממש מפחיד. הסדרתי את נשימותי, ופתאום שמתי לב שאני נמצא באמצע יער, בודד, וללא שום יכולת להיחלץ. מן הפח אל הפחת. ניסיתי ללכת

בכל מיני דרכים, אך לא מצאתי דרך שתוציא אותי מן החשכה. כבר התחלתי לדמיין איך אני יישן בלילה ואיך אני נלחם מול חיות הטרף. לפתע שמעתי רעשים ורחשים מכיוון הצמחים שבצד. "אולי זוהי סתם הרוח שמזיזה את ענפי העצים" הרהרתי. לאחר כמה דקות נוכחתי שדמיוני איננו מטעני. לקחתי מקל עץ בידי, והתכוננתי להתקפת החיה, ברם אף חיה לא יצאה מבין השיחים. לפתע פתאום הרגשתי עיניים ננעצות בגבי וללא שום הודעה מוקדמת דמות שלא ראיתי את פניה קפצה על גבי. "אה!" צעקתי. "חיים!?! מה אתה עושה פה?!" הבהלת אותי כהוגן! "מצטער, לא התכוונתי" הוא ענה "הכל בסדר, אבל לא הבנתי איך הגעת לכאן?" "בוא ואסביר לך. שמענו צעקות מהשדה אז יצאנו החוצה כדי לבדוק מה קרה. ראינו את העובד שלנו, אחמד, צועק ורודף אחרי מישהו, שאלנו אותו על מה הצעקות? הוא אמר שילד אחד נכנס לשדה ללא רשות. שאלנו אותו חזרה איך נראה הילד? והוא ענה רזה ונמוך על חתיכת בד עגולה על הראש וחוטים מחוץ למכנסיים" "מצא את הדיוק המדויק" צחקתי "ממש" אמר לי חיים בציניות, והמשיך: "אז, כבר הבנו שמדובר בך, ומשום שראינו שהוא רדף אחריך עד תחילת היער, שיערנו שאתה נמצא כאן ובאתי לחפש אותך" "רגע, רגע" התפרצתי לדבריו "גם אצלנו בשדה נמצאים המון אנשים זרים. אתה יכול להסביר לי מי האנשים האלו ומדוע צריך לבקש רשות כדי להיכנס לשדה?" "נלך ואסביר לך בדרך" הלכנו והוא הסביר: "בשנת השמיטה יש מצווה להפקיר את השדה. כל מי שחפץ לקטוף תבואה מבקש רשות מבעל השדה ויכול לקטוף, וכפי הנראה לי אבא שלך הפקיר את השדה, ולכן אנשים זרים היו בשדה שלכם וקטפו מתבואתכם". "עכשיו הכל מובן לי" אמרתי וחיים הוסיף: "וגם אחמד רדף אחריך על זה שלא ביקשת רשות." הגענו לביתם. -"שלום, עליכם" קיבל אותנו דוד במאור פנים. -"שלום גם לך" "השבח לקל שחיים מצא אותך" -"ברוך ה'!" השבתי והוא שאל "אשתי מכינה סעודת ראש חודש. תרצה לסעוד עימנו?" הצצתי בשעוני וראיתי שהשעה עוד מוקדמת. "לכבוד הוא לי, תודה!"

אשתו של דוד הגישה מטעמים ערבים לחך: בשר, אורז, סלטים מכל סוגי הירקות, ולחמים מדיפי ניחוח מדהים שבזה הרגע יצאו מן התנור. אכלנו, אמרנו דברי תורה, ושרנו שירי ראש חודש משמחים. "הגיע הזמן לחזור הבייתה" אמרתי לדוד וחיים. "תודה על הכל!" "בשמחה" ענו כולם כאחד "להתראות" אמרתי תוך כדי שאני פוסע לכיוון המרתף "שלום ולהתראות" השיבו לי.

ביום המחרת רציתי לבקר בשדה שלנו. כשיצאתי ראיתי שוב את האנשים הזרים, אך בהשוואה לפעם הקודמת עכשיו הבנתי, הבנתי הכל. "אבא, אל תדאג, עכשיו אני מבין" "כן, כן, אני יודע" ענה לי, ושוב חייך את אותו חיוך צופן סוד, שעד כה אינני מבין מה מסתתר בו.